

Zakres ujawnianych informacji finansowych w raporcie zintegrowanym wybranych przedsiębiorstw

Dawid Garstecki*

Streszczenie: *Cel* – celem głównym opracowania jest analiza zakresu ujawnianych informacji finansowych w raportach zintegrowanych polskich spółek. Analizie poddano raporty zintegrowane za 2013 rok następujących podmiotów – grupa LOTOS SA, GAZ-SYSTEM SA, Krajowa Spółka Cukrowa SA, grupa AZOTY SA oraz SCANMED SA. Pochodną celu głównego jest sformułowanie wniosków mających charakter rekomendacji oraz wskazujących możliwe obszary badawcze w obszarze raportowania zintegrowanego. *Metoda badania* – w artykule wykorzystano metodę dedukcyjną, historyczną (heurystykę, hermeneutykę i syntezę) oraz analizę raportów zintegrowanych. *Wyniki* – wynikiem przeprowadzonego badania jest identyfikacja niedoskonałości raportowania zintegrowanego w obszarze ujawnianych informacji finansowych. *Oryginalność/Wartość* – przedstawione rozważania sprowadzają się do określenia przyszłych kierunków zmian w badanym obszarze.

Słowa kluczowe: raportowanie zintegrowane, sprawozdawczość finansowa, informacje finansowe

Wprowadzenie

Raportowanie zintegrowane jest nie tylko przedmiotem coraz liczniejszych opracowań naukowych, ale także praktyką wielu podmiotów. Istotą raportowania zintegrowanego jest przedstawienie interesariuszom jednostki informacji o charakterze finansowym i niefinansowym. Zatem zakres przedmiotowy raportu zintegrowanego jest większy, niż obligatoryjnego sprawozdania finansowego. Większość raportów zintegrowanych sporządza się w oparciu o powszechnie obowiązujące normy i wytyczne w zakresie raportowania społecznej odpowiedzialności, głównie są to wytyczne GRI oraz norma ISO 26000. Dokumenty te dość precyzyjnie nakreślają zakres oraz rodzaj informacji niefinansowych, które należy ujawnić w raporcie zintegrowanym. Brak jest natomiast takich wytycznych odnoszących się do części finansowej raportu zintegrowanego.

W literaturze spotkać można dwie skrajne opinie o znaczeniu i roli informacji finansowych w raporcie zintegrowanym. Jednak niezależnie od tego, czy sprawozdanie finansowe i inne informacje finansowe stanowią rdzeń raportu zintegrowanego lub tylko jeden z wielu jego równorzędnych elementów, krytycznie należy odnieść się do braku ujednoczonego wzorca i zakresu ujawniania tego typu informacji w raporcie zintegrowanym. Brak standa-

* dr Dawid Garstecki, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Wydział Zarządzania, Katedra Rachunkowości, e-mail: dawid.garstecki@ue.poznan.pl.

ryzacji części finansowej raportu rocznego ma swoje odzwierciedlenie w sporządzanych i publikowanych raportach zintegrowanych polskich spółek. Stąd też celem głównym artykułu jest analiza zakresu ujawnianych informacji finansowych w raportach zintegrowanych polskich spółek. Pochodną celu głównego jest sformułowanie wniosków mających charakter rekomendacji oraz wskazujących możliwe obszary badawcze w obszarze raportowania zintegrowanego.

Opracowanie składa się z pięciu elementów – wstępu, trzech zasadniczych części oraz podsumowania. W pierwszej części opracowania przedstawiono istotę raportowania zintegrowanego, w szczególności porównanie tej koncepcji raportowania ze sprawozdawczością finansową. Druga część opracowania została poświęcona analizie części finansowej raportu zintegrowanego pięciu polskich spółek, tym samym realizując cel główny opracowania. W trzeciej części sformułowano wnioski z przeprowadzonej analizy, rekomendacje oraz wskazano potencjalne obszary badawcze w zakresie ujawniania informacji finansowych w raporcie zintegrowanym. W artykule wykorzystano dwie metody badawcze – dedukcji oraz historyczną (heurystykę, hermeneutykę i syntezę).

1. Raportowanie zintegrowane a sprawozdawczość finansowa

Sprawozdawczość finansowa stanowi ostatni element procesu przetwarzania informacji w rachunkowości, a sprawozdanie finansowe jest produktem końcowym tego procesu. Zdaniem J. Samelaka sprawozdawczość finansowa jest „usystematyzowanym zbiorem wyselekcjonowanych i syntetycznych informacji o dominującym charakterze finansowym, tworzonych głównie przez rachunkowość i częściowo poza nią, odnoszących się do przeszłej i obecnej sytuacji finansowej, majątkowej oraz wyniku finansowego przedsiębiorstwa” (Samelak 2013: 79). W założeniach koncepcyjnych MSSF zawarto sformułowanie, że sprawozdanie finansowe jest ogólnego przeznaczenia, czyli zaspokajające potrzeby informacyjne różnych grup odbiorców sprawozdania finansowego (interesariuszy jednostki). Zatem sprawozdanie finansowe dostarcza różnym interesariuszom różnorodnych informacji, głównie finansowych, ukierunkowanych retro- i prospektywnie.

W założeniach koncepcyjnych MSSF sformułowano szereg cech jakościowych, które sprawozdanie finansowe powinno spełniać. Te cechy jakościowe można określić jako „właściwości, które sprawiają, że informacje w nich zawarte są użyteczne dla użytkowników” (Gos i in. 2010: 19). Założenia koncepcyjne MSSF na pierwszy plan wysuwają dwie fundamentalne cechy jakościowe sprawozdania finansowego ogólnego przeznaczenia – przydatność oraz wierne odzwierciedlenie (Samelak 2013: 83). Porównywalność stanowi obecnie cechę wzmacniającą przydatność, podczas gdy wcześniejsza wersja założeń koncepcyjnych MSSF sytuowała porównywalność jako cechę fundamentalną (Błażyńska 2012: 16). Za główny cel sprawozdania finansowego postawiono jego przydatność, czyli zdolność wpływania na podjęcie decyzji oraz wierne odzwierciedlenie, czyli ujawnienie w sprawozdaniu finansowym informacji kompletnych, neutralnych i niezawierających błędu (Samelak 2013: 83).

Powyzsze cechy sprawozdania finansowego, czyli ogólne przeznaczenie, syntetyczne informacje finansowe ukierunkowane retro- i prospektywnie ujawnione z uwzględnieniem cech jakościowych, powinny sytuować sprawozdanie finansowe jako pierwszoplanowe źródło informacji o jednostce gospodarczej. Jednak pojawiają się w literaturze krytyczne

stanowiska, które zdaniem autora opracowania można podzielić na następujące trzy obszary:

- wpływ sprawozdawczości finansowej na kryzys finansowy (Krzywda 2010: 57; Kędzior 2012: 100),
- niedostateczna użyteczność i przydatność informacji ujawnianych w sprawozdaniu finansowym (Micherda 2012: 28; Stępień 2012: 124),
- ograniczenie rodzaju ujawnianych informacji do informacji finansowych, dotyczących sytuacji majątkowej i finansowej jednostki i tym samym ograniczona przydatność sprawozdania finansowego różnym interesariuszom (Michalczyk, Mikulska, 2014: 199; Samelak 2013: 110).

Źródłem powstania koncepcji raportowania zintegrowanego należy poszukiwać między innymi w wymienionych powyżej „niedostatkach” sprawozdawczości finansowej. Istotne jest też nie tylko to, że w sprawozdaniu finansowym dominują informacje finansowe, ale także to, że niektóre informacje niefinansowe są ujawniane w różnych jego elementach. Część informacji niefinansowych ujawniania jest w informacji dodatkowej, inne w sprawozdaniu z działalności jednostki. W informacji dodatkowej jednostka powinna uwzględnić następujące informacje finansowe i niefinansowe (Ustawa z dnia 24 września 1994...: art. 48, ust. 1, pkt 2):

- a) do pozycji bilansu, rachunku zysków i strat, zestawienia zmian w kapitale (funduszu) własnym oraz rachunku przepływów pieniężnych za okresy sprawozdawcze objęte sprawozdaniem finansowym;
- b) proponowany podział zysku lub pokrycia straty;
- c) podstawowe informacje dotyczące pracowników i organów jednostki;
- d) inne istotne informacje dla zrozumienia sprawozdania finansowego.

Z kolei w sprawozdaniu z działalności jednostki powinny zostać ujawnione następujące informacje – o stanie majątkowym i sytuacji finansowej, w tym ocenę uzyskiwanych efektów oraz wskazanie czynników ryzyka i opis zagrożeń; przewidywany rozwój jednostki, osiągnięcia z dziedziny badań i rozwoju, aktualna i przewidywana sytuacja finansowa, instrumentach finansowych głównie w celu zarządzania ryzykiem oraz o stosowaniu zasad ładu korporacyjnego; wskaźniki niefinansowe, informacje dotyczące zagadnień środowiska naturalnego i zatrudnienia (Ustawa z dnia 24 września 1994...: art. 49, ust.2; art. 49, ust. 2, pkt 1–8; art. 49, ust. 3).

W odniesieniu do informacji niefinansowych ujawnianych w sprawozdaniu finansowym oraz z działalności jednostki można sformułować następujące wnioski:

- niewielki zakres ujawnianych informacji o środowisku naturalnym, zatrudnieniu i innych społecznych zagadnieniach w informacji dodatkowej, która stanowi obligatoryjny element sprawozdania finansowego,
- trochę szerszy zakres ujawnianych informacji dotyczących środowiska naturalnego i kapitału społecznego w sprawozdaniu z działalności jednostki, które sporządzają tylko niektóre jednostki (Ustawa z dnia 24 września 1994...: art. 49, ust. 1).

Raportowanie zintegrowane jest koncepcją, której celem jest prezentowanie całościowego efektu gospodarowania jednostki gospodarczej, w tym informacji finansowych oraz niefinansowych z zakresu środowiska naturalnego, zatrudnienia oraz innych obszarów społeczno-środowiskowego oddziaływania jednostki gospodarczej. Zdaniem D. Jędrzejki „z uwagi na rozwój sprawozdawczości równoległe w kilku obszarach, brakuje w raportach wyraźnego ukazania powiązań pomiędzy strategią, zarządzaniem, wynikami operacyjnymi, finansowymi i niefinansowymi. Odbiorcy zostaje bowiem udostępnionych kilka oddzielnie

opracowanych raportów lub rodzajów ujawnień” (Jędrzejka 2012: 315). Przytoczony autor odniósł się do wcześniej określonego w artykule problemu ujawniania informacji, w tym niefinansowych, w różnych miejscach w sprawozdaniu finansowym oraz w sprawozdaniu z działalności. Podkreśla się natomiast to, że „istotą sprawozdawczości zintegrowanej ma być uwzględnienie wszystkich wymienionych sfer działalności przedsiębiorstwa w jednym spójnym ujęciu” (Jędrzejka 2012: 315). Podobnie pisał J. Samelak, zdaniem którego należy podjąć próbę „zmiany dotychczasowego kształtu (modelu) sprawozdania finansowego i w ślad za tym określenia nowego kształtu raportowania” (Samelak 2013: 111). Zdaniem E. Szczepankiewicz raportowanie zintegrowane jest kolejnym etapem ewolucji rozszerzonej sprawozdawczości i procesu integracji informacji i w ciągu dziesięciu lat „można przewidywać trzykrotny spadek znaczenia raportów zrównoważonego rozwoju, na rzecz trzykrotnego wzrostu znaczenia raportów zintegrowanych” (Szczepankiewicz 2013: 33).

Istotne z punktu widzenia dalszych części artykułu jest podkreślenie, że istotą raportowania zintegrowanego jest prezentowanie interesariuszom informacji finansowych i niefinansowych w jednym sprawozdaniu. Raporty zintegrowane opracowywane są najczęściej w oparciu o wytyczne GRI oraz normę ISO 26000. Zarówno wytyczne GRI oraz norma ISO 26000 stanowią uniwersalne wskazówki raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju. Nie są to standardy raportowania zintegrowanego. Dlatego za pierwszoplanowy cel raportowania zintegrowanego wydaje się opracowanie ujednoliconego standardu rocznego raportu zintegrowanego. Ramy raportowania zintegrowanego tworzy Międzynarodowa Rada ds. Sprawozdawczości Zintegrowanej (IIRC – *International Integrated Reporting Council*). Rada opublikowała w 2015 roku dokument, będący efektem współpracy z twórcami ISO 26000, w którym wyszczególniono osiem elementów rocznego raportu zintegrowanego (*ISO 26000 and ...*): profil organizacji; nadzór; model biznesowy; ryzyka i szanse; strategia i alokacja zasobów; wyniki; wyzwania/symulacje; podstawa sporządzenia i przedstawienia raportu.

Prace nad ujednoliceniem raportowania zintegrowanego prowadzone są także na gruncie naukowym. J. Samelak przedstawił koncepcję rocznego raportu, którego rdzeniem jest sprawozdanie finansowe uzupełnione o następujące elementy (Samelak 2013: 118):

- list do interesariuszy,
- sprawozdanie z działalności (komentarz zarządu),
- sprawozdanie z ryzyka gospodarczego,
- sprawozdanie o wpływie działalności na środowisko naturalne,
- sprawozdanie o kapitale intelektualnym,
- sprawozdania z audytu sprawozdań zawartych w raporcie rocznym.

W opinii J. Samelaka powinno dojść do „zdefiniowania rocznego raportu przedsiębiorstwa jako zbioru sprawozdań (raportów) zawierających zestaw informacji o charakterze finansowym i niefinansowym, niezbędnych do zaprezentowania, zrozumienia kontekstu, zdiagnozowania i oceny efektów całokształtu działalności i zasobów przedsiębiorstwa, a także bieżącej oraz przyszłej jego sytuacji finansowej i rynkowej” (Samelak 2013: 118). Jednak to co najbardziej wyróżnia koncepcję zintegrowanego raportu rocznego J. Samelaka to pozycjonowanie sprawozdania finansowego jako bazy raportu.

Podsumowując należy stwierdzić, że brak jest obecnie szczegółowych wytycznych w zakresie rodzaju ujawnianych informacji finansowych w raporcie zintegrowanym. Nie ma także zgodności odnośnie tego, czy sprawozdanie finansowe oraz inne informacje finansowe powinny stanowić rdzeń raportu zintegrowanego, czy tylko jeden z jego wielu równorzędnych elementów. W następnej części artykułu dokonano analizy pięciu raportów

zintegrowanych polskich spółek pod kątem zakresu i rodzaju ujawnianych informacji finansowych w raporcie zintegrowanym.

2. Analiza raportów zintegrowanych w obszarze informacji finansowych

Obecnie raporty zintegrowane nie są powszechną praktyką wśród polskich przedsiębiorstw¹. Tylko trzy spółki z indeksu WIG20 opublikowały raport zintegrowany – Grupa ORLEN SA, Grupa LOTOS SA oraz KGHM SA. Ze spółek giełdowych jeszcze tylko Grupa AZOTY SA opublikowała raport zintegrowany (indeks mWIG40) oraz inne spółki – Krajowa Spółka Cukrowa SA, SCANMED SA oraz GAZ-SYSTEM SA. Ze spółek, które publikują raport zintegrowany trzy z nich – LOTOS SA, KGHM SA oraz AZOTY SA – są składnikami portfela indeksu PERFECT (firm odpowiedzialnych społecznie, notowanych na Głównym Rynku GPW). Analizie poddano raporty zintegrowane za 2013 rok pięciu jednostek – grupy LOTOS SA, GAZ-SYSTEM SA, Krajowej Spółki Cukrowej SA, grupy AZOTY SA oraz SCANMED SA. Celem analizy jest ocena sposobu, zakresu i rodzaju ujawnianych informacji finansowych, w tym sprawozdawczych, w raporcie zintegrowanym wymienionych spółek.

W raporcie zintegrowanym grupy LOTOS SA sprawozdanie finansowe oraz inne informacje finansowe zostały opisane w części „Dane finansowe”. Na początku przedstawiono wybrane dane finansowe grupy LOTOS SA pochodzące ze sprawozdania finansowego. Informacje te przedstawiono za bieżący i poprzedni rok obrotowy oraz w walucie polskiej i euro. Przedstawiono także kursy, po których nastąpiło przeliczenie pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej a także całkowitych dochodów i przepływów pieniężnych. Kolejnym elementem jest dołączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2013 sporządzone według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej w wersji zatwierdzonej przez Unię Europejską wraz z opinią niezależnego biegłego rewidenta. Dołączone sprawozdanie grupy LOTOS SA nie wymaga dalszego opisu, w kolejności przedstawiono – skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów, skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej, skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych, skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym oraz informację dodatkową. Brak jest w raporcie zintegrowanym grupy LOTOS SA informacji uzupełniających do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, przede wszystkim wskaźników finansowych i ich interpretacji (dla jednostki dominującej bądź dla całej grupy). Nie dołączono także sprawozdania z działalności jednostki.

W raporcie zintegrowanym spółki GAZ-SYSTEM SA sprawozdanie finansowe i inne informacje finansowe (wyniki finansowe) zawarto w części „Nasze wyniki”, obok wyników społecznych i środowiskowych. W raporcie zamieszczono jedynie opinię biegłego rewidenta oraz trzy wybrane elementy sprawozdania finansowego – bilans, rachunek zysków i strat oraz rachunek przepływów pieniężnych. Należy podkreślić, że spółka zamieszcza

¹ Autor opracowania ograniczył się do raportów, które w tytule zawierają sformułowanie „raport zintegrowany”. Należy jednak podkreślić, że dość powszechne są raporty określane jako „Raport odpowiedzialności społecznej i środowiskowej” (firma Danone) lub „Raport zrównoważonego rozwoju” (Kompania Piwowarska). Warto jednak podkreślić to, że tzw. raporty społecznej odpowiedzialności przedstawiają węższy zakres, niż raport zintegrowany (który uwzględnia te same elementy co raporty społecznej odpowiedzialności, ale także przedstawia dane finansowe, w tym często kompleksowe informacje z systemu sprawozdawczości finansowej).

ła uproszczone elementy sprawozdania finansowego. Zamieszczono także trzy wskaźniki rentowności oraz cztery wskaźniki płynności i zadłużenia. Wartości wskaźników przedstawiono dla bieżącego i za poprzedni rok obrotowy. Brak jest natomiast informacji dodatkowej lub chociażby częściowych not objaśniających do poszczególnych i syntetycznych informacji zawartych w dołączonych trzech elementach sprawozdania finansowego. Nie zamieszczono w raporcie zintegrowanym spółki GAZ-SYSTEM SA sprawozdania z działalności zarządu.

Krajowa Spółka Cukrowa SA ujawnia informacje finansowe w części „Dane finansowe” raportu zintegrowanego. Pierwszym elementem tej części raportu jest analiza wskaźnikowa (pozioma i pionowa) uproszczonego bilansu oraz uproszczonego rachunku zysków i strat. W dalszej części raportu zawarto komentarz obejmujący informacje dotyczące aktywów, kapitału własnego i zobowiązań, rachunku zysków i strat oraz parę wskaźników finansowych wraz z ich interpretacją. W ramach analizy finansowej przedstawiono wartości następujących wskaźników: rentowności aktywów, rentowności kapitału, rentowności sprzedaży, gotówkowego, rotacji majątku, ogólnego zadłużenia, zadłużenia kapitału własnego, pokrycia odsetek i kapitalizacji. Na samym końcu tej części raportu dołączono jednostkowe sprawozdanie finansowe obejmujące bilans oraz rachunek zysków i strat w wersji kalkulacyjnej. Brak jest w raporcie zintegrowanym Krajowej Spółki Cukrowej SA informacji dodatkowej, sprawozdania z działalności oraz opinii niezależnego biegłego rewidenta.

Raport zintegrowany grupy AZOTY SA w części czwartej „Wyniki finansowe” prezentuje skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe i inne informacje finansowe grupy. We wstępie do tej części raportu zintegrowanego grupy zawarto sformułowanie, że „przedstawione tu skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe stanowi jedynie podsumowanie informacji zawartych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Grupy Azoty SA zatwierdzonym przez Zarząd Grupy Azoty SA w dniu 12 marca 2014 r. Nie jest ono pełnym sprawozdaniem finansowym i nie zawiera informacji wystarczających do pełnego zrozumienia sytuacji majątkowej i finansowej Grupy Kapitałowej oraz jej wyniku finansowego” (*Raport Azoty 2013*). W raporcie przedstawiono następujące elementy skonsolidowanego skróconego sprawozdania finansowego grupy – skonsolidowany rachunek zysków i strat oraz inne całkowite dochody, skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych. W raporcie zintegrowanym grupy AZOTY SA brak jest opinii biegłego rewidenta, informacji dodatkowej oraz sprawozdania z działalności. Grupa wzrost odnosi czytelnika raportu zintegrowanego do pełnego skonsolidowanego sprawozdania finansowego AZOTY SA. Natomiast elementem tej części raportu, wartym wyróżnienia, jest przedstawienie wyników finansowych w przekroju pięciu segmentów.

W raporcie zintegrowanym grupy SCANMED MULTIMEDIS SA wybrane informacje finansowe zostały zamieszczone na początku raportu w części pierwszej „Dane finansowe”. W przeciwieństwie do wcześniej opisanych raportów zintegrowanych, grupa SCANMED SA nie przedstawiła żadnego elementu sprawozdania finansowego. Zostały za to zaprezentowane wybrane dane finansowe – przychody, wynik finansowy netto, EBIT, EBITDA, kapitał własny, zobowiązania, zatrudnienie oraz dziewięć wskaźników rentowności. Warto przy tym zaznaczyć, że powyższe informacje grupa przedstawiła za okres czterech lat obrotowych (2010–2013). Innym stosunkowo ciekawym elementem raportu zintegrowanego grupy SCANMED SA jest informacja o bezpośredniej wartości ekonomicznej wytworzonej i podzielonej, tzw. wartość ekonomiczna zatrzymana. Bezpośrednio wygene-

rowaną wartość ekonomiczną stanowią przychody, zaś podzieloną wartość ekonomiczną stanowią koszty działalności grupy, w tym koszty operacyjne, wynagrodzenia i świadczenia, płatności na rzecz inwestorów, płatności na rzecz państwa oraz inwestycje w społeczności. Brak jest w raporcie choćby uproszczonego sprawozdania finansowego, nie zamieszczono także opinii z badania ani sprawozdania z działalności.

W tabeli 1 zestawiono rodzaj i zakres informacji finansowych ujawnianych w poddanych analizie raportach zintegrowanych polskich spółek.

Tabela 1

Zestawienie zakresu i rodzaju ujawnianych informacji finansowych w raportach zintegrowanych

Element/Spółka	LOTOS	GAZ-SYSTEM	KSC	AZOTY	SCANMED
Pełne sprawozdanie finansowe	Tak	NIE	TAK	TAK (brak ZZwKW)	NIE
Uproszczone sprawozdanie finansowe	NIE	Tak (brak ZZwKW)	NIE	NIE	NIE
Informacja dodatkowa	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE
Sprawozdanie z działalności	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE
Wskaźniki finansowe	NIE	TAK	TAK	NIE	TAK
Opinia biegłego rew.	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE
Inne informacje	NIE	NIE	NIE	TAK	TAK

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Raport Lotos* (2013), *Raport GAZ* (2013), *Raport KSC* (2013), *Raport Azoty* (2013), *Raport Scanmed* (2013).

Na podstawie przeprowadzonej analizy dokonano w dalszej części opracowania krótkiej refleksji oraz sformułowano wnioski i rekomendacje odnoszące się do rodzaju i zakresu ujawnianych informacji finansowych w raporcie zintegrowanym.

3. Wnioski i rekomendacje

Raport zintegrowany żadnej spółki nie pozycjonuje sprawozdania finansowego jako głównego elementu raportu, co wydaje się zgodne z przedstawionymi w artykule normami, wytycznymi i standardami raportowania zintegrowanego. Jedynie koncepcja rocznego raportu zintegrowanego J. Samelaka umiejscawia sprawozdanie finansowe jako rdzeń rocznego raportu zintegrowanego. Należy zatem uznać, że na gruncie obowiązujących praktyk sprawozdanie finansowe nie musi stanowić głównego elementu raportu zintegrowanego, czego potwierdzeniem jest struktura i zawartość raportu rocznego polskich spółek.

Brak jest w obecnie stosowanych normach oraz wytycznych szczegółowych wskazówek w zakresie rodzaju i szczegółowości prezentowanych informacji w części finansowej raportu zintegrowanego. Wynika to przede wszystkim z faktu są to wytyczne oraz normy odnoszące się do raportowania społecznej odpowiedzialności, a nie kwestii finansowych. Niemniej także projekt rady IIRC nie narzuca zakresu ujawnianych informacji finansowych w raporcie zintegrowanym. Brak standaryzacji w części finansowej raportowania zintegrowanego ma swoje odzwierciedlenie w raportach zintegrowanych polskich podmiotów gospodarczych.

Analiza raportów zintegrowanych pięciu polskich spółek – grupy LOTOS SA, GAZ-SYSTEM SA, Krajowej Spółki Cukrowej SA, grupy AZOTY SA oraz SCANMED SA – wykazała, że część finansowa tych raportów jest bardzo zróżnicowana, co w zasadzie

uniemożliwia ich porównywalność. Część spółek przedstawia w raporcie zintegrowanym pełne sprawozdania finansowe (grupa LOTOS SA, Krajowa Spółka Cukrowa SA oraz grupa AZOTY SA), spółka GAZ-SYSTEM SA ograniczyła się do załączenia jedynie uproszczonego sprawozdania finansowego, a spółka SCANMED SA w ogóle nie zamieściła w raporcie zintegrowanym sprawozdania finansowego. Należy podkreślić, że nawet w ramach zamieszczenia pełnego lub uproszczonego sprawozdania finansowego istnieją rozbieżności – grupa AZOTY SA oraz GAS-SYSTEM SA nie dołączyły zestawienia zmian w kapitale własnym.

Innym obszarem rozbieżności jest zamieszczenia informacji dodatkowej oraz sprawozdania z działalności. Żadna z pięciu spółek nie zamieściła w rocznym raporcie zintegrowanym sprawozdania z działalności a tylko jeden podmiot (grupa LOTOS SA) zamieścił pełną informację dodatkową. O ile można zrozumieć niezamieszczenie w raporcie zintegrowanym sprawozdania z działalności jednostki ze względu na częściowe pokrywanie się zakresu ujawnianych informacji w innych elementach raportu rocznego, o tyle informacja dodatkowa stanowi cenne źródła informacji dla różnych interesariuszy. Jedynie Krajowa Spółka Cukrowa S.A. przedstawiła komentarz, pełniący funkcję objaśniającą do niektórych pozycji sprawozdania finansowego i innych informacji finansowych. Ponadto tylko dwa z pięciu podmiotów zamieściły w raporcie zintegrowanym opinię biegłego rewidenta – co prawda nie ma to wpływu na ocenę raportu zintegrowanego, jednak stanowi kolejny element rozbieżności.

Brak standaryzacji raportowania zintegrowanego w części finansowej widoczny jest także w obszarze pozostałych informacji finansowych. Trzy spółki (GAZ-SYSTEM SA, Krajowa Spółka Cukrowa SA oraz SCANMED SA) zamieściły wskaźniki finansowe sporządzone na podstawie danych sprawozdawczych oraz innych danych finansowych, podczas gdy dwa podmioty (grupa LOTOS SA i grupa AZOTY SA) nie przedstawiły żadnych wskaźników finansowych. Natomiast ciekawym elementem części finansowej raportów zintegrowanych stanowiły inne informacje finansowe – grupa AZOTY SA przedstawiła wyniki finansowe w przekroju pięciu segmentów działalności, a spółka SCANMED SA przedstawiła wybrane wskaźniki i dane finansowe za okres aż czterech lat obrotowych.

Uwagi końcowe

Na podstawie powyższych treści można stwierdzić, że brak standaryzacji części finansowej raportu zintegrowanego znacznie utrudnia jego czytanie oraz porównanie w przestrzeni (między innymi jednostkami). Wydaje się, że zasadne jest formułowanie postulatów standaryzacji tej części raportu zintegrowanego, w szczególności określenie:

- wzorca części finansowej raportu zintegrowanego wraz z jej elementami,
- minimalnej zawartości poszczególnych elementów części finansowej raportu zintegrowanego,
- katalogu obligatoryjnych wskaźników finansowych oraz innych informacji finansowych oraz fakultatywnych, ujawnianych decyzją jednostki.

Zdaniem autora opracowania raportowanie zintegrowane jest stosunkowo młodą koncepcją raportowania, stąd pewne obszary niedoskonałości są zjawiskiem naturalnym i wymagającym poddania analizie oraz dyskusji, także na poziomie naukowym. Autor podziela także opinię E. Szczepankiewicza o nieprzesadzeniu w ilości informacji prezentowanych w raporcie zintegrowanym (Szczepankiewicz 2014: 135–148). Stąd przedstawiony

w artykule problem może sprowadzać się także do podjęcia próby opracowania takiego wzorca części finansowej raportu zintegrowanego, który uwzględniałby wszystkie istotne informacje finansowe w przejrzystym i zwartym układzie.

Literatura

- Błażyńska J. (2012), *Standaryzacja zasad rachunkowości finansowej a perspektywy rozwoju rachunkowości*, w: *Obszary badawcze współczesnej rachunkowości*, red. W. Gabrusewicz, J. Samelak, Zeszyty Naukowe nr 233, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań.
- Gos W., Hońko S., Szczypa P. (2010), *ABC sprawozdań finansowych. Jak je czytać, interpretować i analizować*, Wydanie I, Cedewu, Warszawa.
- ISO 26000 and the International Integrated Reporting – Framework briefing summary, www.iso.org/iso/iso_26000_and_ir_international_integrated_reporting_en_-_lr.pdf (2.03.2015).
- Jędrzejka D. (2012), *Raportowanie zintegrowane jako nowe podejście do współczesnej sprawozdawczości*, Acta Universitatis Lodzianis, „Folia Oeconomica” nr 266, Łódź.
- Kędzior M. (2012), *Nowa formuła prezentacji sprawozdań finansowych według wspólnej koncepcji IASB i FASB*, w: *Kierunki ewolucji sprawozdawczości i rewizji finansowej*, red. B. Micherda, Difin, Warszawa.
- Krzywda D. (2010), *Biznesowa koncepcja sprawozdania finansowego w dobie kryzysu gospodarczego*, w: *Rachunkowość wobec kryzysu gospodarczego*, red. B. Micherda, Difin, Warszawa.
- Michalczuk G., Mikulska T. (2014), *Sprawozdanie zintegrowane jako finalny produkt rachunkowości społecznej*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 827, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 69, Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin.
- Micherda B. (2012), *Wybrane aspekty ewolucji rachunkowości*, w: *Kierunki ewolucji sprawozdawczości i rewizji finansowej*, red. B. Micherda, Difin, Warszawa.
- Samelak J. (2013), *Zintegrowane sprawozdanie przedsiębiorstwa społecznie odpowiedzialnego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań.
- Stepień K. (2012), *Sprawozdanie z sytuacji finansowej (bilans) w świetle obecnych regulacji*, w: *Kierunki ewolucji sprawozdawczości i rewizji finansowej*, red. B. Micherda, Difin, Warszawa.
- Szczepankiewicz E.I. (2014), *Ewolucja sprawozdawczości przedsiębiorstw – problemy zapewnienia porównywalności zintegrowanych raportów z zakresu zrównoważonego rozwoju i CSR*, w: *Współczesne wyzwania w obszarze sprawozdawczości finansowej*, red. P. Mućko, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 832, „Finanse, Rynki finansowe, Ubezpieczenia” nr 71, Szczecin.
- Szczepankiewicz E.I. (2013), *Informacje tworzące wartość rynkową w raportowaniu biznesowym*, Warsztaty menedżerskie, „Kwartalnik nauk o przedsiębiorstwie” 2013/3.
- Zintegrowany raport roczny grupy LOTOS* (2013), w opracowaniu – *Raport Lotos 2013*, <http://raportroczny.lotos.pl/assets/pdf/LOTOS-Zintegrowany-Raport-Roczny-2013.pdf> (27.02.2015).
- Zintegrowany raport roczny Krajowej Spółki Cukrowej* (2013), w opracowaniu – *Raport KSC 2013*, <http://firma.polski-cukier.pl/plik,815,zintegrowany-raport-roczny.pdf> (27.02.2015).
- Zintegrowany raport roczny GAZ-SYSTEM* (2013), w opracowaniu – *Raport GAZ 2013*, <http://www.gaz-system.pl/ea/rr2013/> (27.02.2015).
- Zintegrowany raport roczny grupy AZOTY S.A.* (2013), w opracowaniu – *Raport Azoty 2013*, http://azoty.com/doc/6f144b08/raport_grupa_azoty_za_2013_pl.pdf (2.03.2015).
- Zintegrowany raport roczny Scanmed S.A.* (2013), w opracowaniu – *Raport Scanned 2013*, <http://scanned.pl/relacje-inwestorskie/pierwszy-zintegrowany-raport-na-new-connect-od-scannedmultimedia/> (2.03.2015).

FINANCIAL DATA DISCLOSURE IN CHOSEN COMPANIES INTEGRATED REPORTS

Abstract: *Purpose* – the aim of the article is to analyse the financial data disclosure in polish companies integrated reports. Five integrated reports from 2013 were fully analysed – LOTOS SA, GAS-SYSTEM SA, Krajowa Spółka Cukrowa SA, AZOTY SA and SCANMED SA. *Design/Methodology/Approach* – the article is based on two research methods – historical method (including all of its stages: heuristic, hermeneutic and synthesis) and deduction method. *Findings* – the result of the study is the identification of weak points of financial data disclosure in integrated reporting. *Originality/Value* – recommendations and future scientific research spheres were presented, mainly in the area of financial data disclosure in integrated reporting.

Keywords: integrated reporting, financial reporting, financial data

Cytowanie

Garstecki D. (2015), *Zakres ujawnianych informacji finansowych w raporcie zintegrowanym wybranych przedsiębiorstw*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 873, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 77, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, s. 503–512; www.wneiz.pl/frfu.